

3^η συνάντηση: Τι κάνεις με τη μαρμέλαδα όταν δεν την τρως;

Πέμπτη, 18/2/2010, ώρα 11 π.μ., serenity house.

Ηλικία τραύματος 57, ηλικία αιτίας 4 χρόνων.

Λέξεις: jam, remember, detect.

Η Βερόνικα μου είχε πει ότι χρειάζεται τουλάχιστον εβδομήντα δύο ώρες να μεσολαβούν ανάμεσα σε δυο συνεδρίες, γιατί τόσοσ είναι ο απαραίτητος χρόνος, για να ανασυνταχθεί η δομή των κυττάρων, πράγμα που κάνει το Memgram. Όμως εγώ ανυπομονώ και το επόμενο κιόλας βράδυ ψάχνω τις λέξεις μου στο λεξικό. Καθώς γράφω τις ερμηνείες που δίνει το λεξικό υπογραμμίζω τη σημασία που έχει για μένα η κάθε λέξη.

Jam = συμπιέζω, συνθλίβω, μαγκανίζω, συνωθούμαι (επί μηχανής) κολλώ, σταματώ, εμποδίζω την κίνηση, ρίπτω βιαίως, ενσφηνώνω.

Ουσιαστικό = πολτός βρασμένων φρούτων, πελτές, ρετσέλι.

Remember = Θυμήσου (και remove = και διώξε από πάνω σου, και remote = μετακίνησε από μακριά και κάνε να γίνει απόκεντρος, να φύγει από την εστίαση της προσοχής σου.)

Είναι χαρακτηριστικό ότι η πρώτη σημασία μου έρχεται πάντα ως προστακτική. Επιτακτικά. Αυτό, νομίζω, μαζί με την ένταση που η επιταγή αυτή μου προκαλεί, δείχνει και την έντονη ανάγκη μου να θυμηθώ και να καθαρίσω. Έχω ανάγκη να καθαρίσω μέσα μου, να καθαρίσω τη σκέψη μου από σκέψεις που την καταστρέφουν, και την κοιλιά μου από βρωμιές που καταπίνω.

Όπως, όταν κάνουμε μια συγκεκριμένη άσκηση στη γιόγκα και μας λέει ο δάσκαλός μας «εστιάστε την προσοχή σας στον αφαλό και δείτε με κάθε εκπνοή να βγαίνουν από εκεί σαν γκρίζος καπνός όλα τα αρνητικά βιώματα, που έχετε συσσωρεύσει στη ζωή σας», εγώ φαντάζομαι να ανοίγει ο αφαλός μου και να ξεχύνονται από εκεί όλα τα σκατά που έχω μαζεμένα. Φαντάζομαι να τεντώνω την κοιλιά, ώστε τίποτα να μη μείνει μέσα.

Και μετά!.. παίρνω μια μάνικα και καθαρίζω κάθε πτυχή κάθε εντέρου, ως την παραμικρή παρυφή. Αυτή την άσκηση τη χαίρομαι πολύ, γιατί ξέρω ότι ο καθένας μας έχει πράγματα μαζεμένα εκεί, που σε μερικούς θα εξελιχτούν σε καρκίνο του εντέρου ή ποιος ξέρει ποιων άλλων οργάνων της κοιλιάς.

Έτσι το να καθαρίζεις αυτή την περιοχή, μου φαίνεται σαν να λαγάρεις τα έντερα και από το παραμικρό καρκινικό κύτταρο, που θα μπορούσε να παραμονεύει κάπου.

Καθώς γράφω remember, αναλύω: re = ξανά + member = μέλος = (όλο μαζί) επανάκτησε το μέλος σου, (δες πώς σχετίζεται με τα χαμένα δάχτυλα και στη συνέχεια με την αναγνώριση των assessors. Δηλαδή, η αναγνώριση των αναγκών εκείνων των γυναικών θα με φέρει σε ισορροπία με τη ζωή. (Η χορογραφία της ζωής.)

Εδώ βέβαια θα πρέπει να εξηγήσω τι σημαίνουν όλα αυτά. Κατ' αρχήν τα κομμένα δάχτυλα. Δυο βδομάδες πριν είχα πάρει μέρος στα constellations του Stephen Victor. Σ' ένα απ' αυτά λοιπόν ο Stephen Victor με έβαλε να παριστάνω τα κομμένα δάχτυλα ενός νέου, που τα είχε χάσει σε τέσσερα συνεχή ατυχήματα και η μητέρα του, παρούσα εκεί, είχε ζητήσει να μάθει το μήνυμα αυτών των συνεχών ατυχημάτων. Το τι βγήκε ήταν ότι από μια στιγμή και πέρα ο νέος δε χρειαζόταν τα κομμένα του δάχτυλα. Δηλαδή, δε χρειαζόταν να προσελκύει την προσοχή χρησιμοποιώντας αυτά. Μπορούσε να τα αφήσει να φύγουν. Το ίδιο κι εγώ. Δε

χρειαζόταν πια να εστιάζω στις ελλείψεις μου. Μπορούσα να πάω πάρα πέρα με όσα είχα.

Οι assessors ήταν και πάλι από τα constellations του Stephen Victor. Ήταν το τελευταίο στη σειρά και ο Stephen μου ζήτησε να κάνω τις assessors της κοπέλας που για χάρη της γινόταν «ο αστερισμός». Στην αρχή δεν ήξερα τι παρίστανε (γιατί δε γνωρίζω τη λέξη στα αγγλικά) και αυθόρμητα πήγα και κόλλησα το κεφάλι μου στην πλάτη μιας κοπέλας, που επίσης δεν ήξερα τι παρίστανε.

Όμως στη συνέχεια το τι βγήκε ήταν ότι έπρεπε η κοπέλα αυτή να αναγνωρίσει τις ανάγκες αυτών των γυναικών, είτε ήταν γυναίκες από τις προηγούμενες γενιές της οικογένειάς της είτε ήταν προγενέστερες στο επάγγελμά της, να δει τις δυσκολίες που πέρασαν αυτές οι γυναίκες με το να είναι χορεύτριες σε προηγούμενες εποχές. Να απελευθερωθεί, μέσα απ' αυτήν την αναγνώριση, ώστε να μπορέσει να πάει παρακάτω, να δημιουργήσει, αλλά και να χαρεί τη χορογραφία της ζωής.

Εγώ λοιπόν σημείωσα καθώς έγραφα, ότι «η αναγνώριση των αναγκών *εκείνων των γυναικών* θα με φέρει σε ισορροπία με τη χορογραφία της ζωής. Και βέβαια *εκείνες οι γυναίκες* δεν ήταν άλλες από τη γιαγιά και τη μαμά μου. Όμως η «αναγνώριση» αργούσε ακόμη. Θα γινόταν με πολλά περιπλεξίματα μερικές συναντήσεις μετά. Προς το παρόν υπήρχαν πολλά νήματα να ξετυλιχτούν από το κουβάρι.

Όσο για τη «χορογραφία της ζωής», έκφραση πολύ ποιητική, που με ενθουσιάζει, βγήκε και πάλι από αυτό το τελευταίο constellation. Από τον «αστερισμό» που φτιάξαμε, βγήκε ότι η κοπέλα – χορεύτρια στο επάγγελμα – αγωνιούσε, γιατί ήθελε να φτιάξει μια χορογραφία και δεν της έβγαине. Το constellation όμως της είπε ότι πρέπει να χαρεί «τη χορογραφία της ζωής».

Έχοντας πάθος από μικρή στο χορό – το μεγάλο ίνδαλμά μου ήταν η Margot Fontein – ευχόμουν, όταν μπόρεσα να αποδεχτώ ότι μπορεί να υπάρχει πράγματι η μετενσάρκωση, ευχόμουν λοιπόν και ήλπιζα ότι στην επόμενη ζωή μου θα ήμουν χορεύτρια. Μια πολύ καλή, μοναδική χορεύτρια μπαλέτου. Όμως, σε καμιά περίπτωση δεν ήθελα να αρνηθώ τη ζωή.

Αγαπώ τη ζωή, μ' όλες τις δυσκολίες που μου έχει δώσει. Γοητεύομαι από τη ζωή. Από την ασύλληπτη ποικιλομορφία της. Δεν μπορώ να φανταστώ πώς είναι δυνατό να μην απολαμβάνει κανείς τη ζωή, έστω και μέσα στις δυσκολίες της. Το να περάσεις ένα καμίνι είναι συναρπαστικό. Όχι ότι θα το έκαμνα σκοπό της ζωής μου, αλλά άμα σου προκύψει, δεν ξέρω γιατί δεν πρέπει να το γευτείς και να το απολαύσεις.

Έτσι χαίρομαι ότι μου δίνει η ζωή. Μικρό ή μεγαλύτερο. Κάποτε λέω ίσως ευτυχώς, όχι αρκετά μεγάλο. Γιατί, όπως είναι ο χαρακτήρας μου, νομίζω ότι δε θα άντεχα το πολύ μεγάλο. Έτσι λοιπόν «η χορογραφία της ζωής» ήταν για μένα ότι πιο εκφραστικό για το πώς χορεύω στους ρυθμούς της.

Το μήνυμα «πρέπει να απολαύσεις τη χορογραφία της ζωής ήταν προσωπική και ενσυνείδητη επιλογή μου ήδη μετά την κυκλοφορία του πρώτου μου βιβλίου. Είχε μια τέτοια επιτυχία – πρωτοφανής χαρακτηρίστηκε τότε για τα κυπριακά δεδομένα – που με έκανε να πιστέψω ότι θα γινόμουν συγγραφέας πολλών βιβλίων. Για να γράψεις όμως πολλά βιβλία, απαιτείται αφοσίωση και θυσία άλλων πραγμάτων. Για μένα αυτό σήμαινε θυσία ζωής. Αλλά ήταν κιόλας τότε μια εποχή που συζητιόταν πολύ το δίλημμα «τη συγγραφή ή τη ζωή». Και ήταν πολλοί οι συγγραφείς που είχαν πει «τη συγγραφή».

Εγώ δε θα μπορούσα να πω κάτι τέτοιο. Πίστευα πάντα ότι η ζωή μάς δόθηκε, για να τη ζήσουμε. Καμιά δόξα, πιστεύω, δεν αξίζει το τίμημα.

Αλλά βέβαια, αυτό είναι επιλογή του καθενός.

Κάμνω τις σκέψεις και συνεχίζω να αντιγράφω από το λεξικό.

Remember = ενθυμούμαι, αναλογίζομαι, αναμνησκώ. Αλλά ενθυμούμαι (εν = μέσα + θυμός = ψυχή) στα ελληνικά σημαίνει έχω κρατώ μέσα στην ψυχή μου. Άρα λοιπόν έπρεπε να απαλλαγώ από αυτά που κρατώ μέσα στην ψυχή μου (και με ταλαιπωρούν), αν ήθελα να απελευθερωθώ. Προς το παρόν συνέχισα με τις λέξεις.

Detect = επαναπροσδιόρισε, ξεπήδησε από μέσα μου αυθόρμητα, χωρίς να ξέρω τη λέξη. Το λεξικό όμως έλεγε «ανακαλύπτω κακούργα ύπαρξη». Ποια κακούργα ύπαρξη μέσα μου έπρεπε να ανακαλύψω; Δε σταμάτησα εκεί, πήγα και παρακάτω.

Detectible = ο δυνάμενος να ανακαλυφθεί. Άραγε ήταν δυνατό να ανακαλυφθούν όσα με ταλαιπωρούσαν;

Detective = μυστικός αστυνομικός. Α, τώρα καταλάβαινα! Τη λέξη τη χρησιμοποιούμε αυτούσια στα ελληνικά. Όστε λοιπόν, θα γινόμεν ο ντεντέκτιβ του εαυτού μου; Το πράγμα αρχίζει να αποκτά ενδιαφέρον.

Detection = ανακάλυψη, που είναι διαφορετικό από το detention = κατακράτηση, αλλά αυτό έχει να κάνει με το ενθυμούμαι = κατακρατώ στη μνήμη μου. Άρα, από κάτι πρέπει να ξεφορτώσω τη μνήμη μου.

Detector = ηλεκτρικός (ή μήπως ηλεκτρονικός ή και τα δύο; Το λεξικό είχε κομμένη τη λέξη, ηλεκτρ.) ανιχνευτής ρευμάτων. Εγώ πρόσθεσα ασυναίσθητα και τη λέξη υπόγειος. Ανιχνευτής υπόγειων ρευμάτων. Σπουδαίο πράγμα τα υπόγεια ρεύματα της ψυχής. Είναι α) τα ρεύματα που μας διαπερνούν, β) τα υπόγεια νερά που υπάρχουν και κυλούν ανάμεσα στους βράχους, γ) τα υπόγεια νερά που υπάρχουν στα σπλάχνα της γης, αλλά δεν τους δίνουμε την ευκαιρία να έρθουν στο φως.

Πλούσια η συγκομιδή από το λεξικό και πολλά τα απλώματα του νου. Για να δούμε τι θα έβγαζε αυτή η συνεδρία!

Πηγαίνω λοιπόν στο serenity house, λέμε τα προκαταρκτικά μας με τη Βερόνικα και παίρνω τη θέση μου με την πλάτη στραμμένη. Μετακινώ την καρέκλα μου, μέχρι που να πάρω τη θέση, που μου επιτρέπει να φλερτάρω με την κορυφή του αγαπημένου μου δέντρου που με εμπνέει.

- Έτοιμη;
- Έτοιμη!
- Αρχίζουμε;
- Αρχίζουμε.
- Ποιες είναι οι λέξεις σου;
- Jam, remember, detect.
- Τι σημαίνει για σένα jam;
- Μαρμελάδα.
- Τι σημαίνει remember;
- Θυμήσου.
- Τι σημαίνει detect;
- Ψάξε και βρες.
- Μια στιγμή να πάρω τις σταγόνες μου.
- Περιμένω.

Ταχτοποιείται και ξεκινάμε.

- Ξανά. Τι σημαίνει για σένα η λέξη jam;
- Μαρμελάδα. Αυτό ήξερα πάντα ότι σημαίνει και από την πρώτη στιγμή που μου είπες τη λέξη αυτό ήρθε στο μυαλό μου. Στο λεξικό όμως είδα ότι μια από

τις σημασίες που έχει είναι «κολλώ». Κι εγώ νομίζω ότι είμαι κολλημένη σε κάποια πράγματα.

- Πώς αυτή η έννοια, jam – μαρμελάδα, χρησιμοποιείται εις βάρος σου, για να δημιουργήσει άγχος στη ζωή σου;
 - Χμ!.. το έχω πει τόσες φορές, που μοιάζει σαν να επαναλαμβάνω τον εαυτό μου, αλλά τι να κάνω, αφού αυτό συμβαίνει; Είμαι σαν τη μαρμελάδα. Κάτι εύπλαστο, λείο και μαλακό, που απλώνεται πάνω στο ψωμί, όπως το βούτυρο. Είμαι αυτή που την κάνουν οι άλλοι όπως τη θέλουν.
 - Τι μηνύματα σου δίνει σε σχέση με το τι πραγματικά θέλεις;
 - Τι πραγματικά θέλω. (Το ψάχνω.) Τι πραγματικά θέλω... Και πάλι το έχω πει. Θέλω καλές σχέσεις με τους ανθρώπους. Θέλω να τους βοηθώ. Ανταποκρίνομαι στις ανάγκες τους, με αποτέλεσμα να μην ξέρω στο τέλος τι θέλω εγώ.
 - Πώς η «μαρμελάδα» σχετίζεται με σένα, όταν ήσουν πενήντα εφτά χρονών;
 - Δεν ξέρω! Πραγματικά δεν ξέρω. Το έμαθα πολύ από προχθές που είδα τις λέξεις, αλλά δε βρήκα τίποτα για τα πενήντα εφτά μου χρόνια. Επειδή όμως έχουμε πει ότι η ηλικία ισχύει για συν ή πλην δύο χρόνια, τώρα μου έρχονται στο νου τα εξηκοστά μου γενέθλια. Ξέρεις... εμείς στην Ελλάδα δε γιορτάζουμε γενέθλια, δηλαδή δε γιορτάζαμε τότε. Ήταν για μας κάτι τελείως άγνωστο και αν κάποιο παιδί – και μόνο μικρά παιδιά – γιόρταζαν γενέθλια, μας φαινόταν κάτι τελείως ξένο. Γιορτάζαμε μόνο την ονομαστική εορτή, αλλά κι αυτό μόνο οι μεγάλοι. Οι μικροί δέχονταν ευχές, κανένα γλυκό και κανένα χαρτζιλίκι από τη νουνά, το νονό ή κάποιους συγγενείς. Σπάνια και πού, άντε και κανένα δώρο. Άλλωστε εγώ προέρχομαι από μια πολύ φτωχή οικογένεια μικρασιατών προσφύγων, κι έτσι δεν είχα γιορτάσει γενέθλια ως τα σαράντα μου χρόνια. Στα σαράντα μου γιόρτασα για πρώτη φορά. Δηλαδή μού γιόρτασαν τα παιδιά του σχολείου. Είχαν μάθει κάπως ότι τα γενέθλιά μου ήταν στις είκοσι οχτώ Μαρτίου και εκείνη τη μέρα, μπαίνοντας στην τάξη, με υποδέχτηκαν με μια μεγάλη τούρτα, ένα κερί αναμμένο και το γνωστό τραγούδι «happy birthday». Αιφνιδιάστηκα! Πού είχαν μάθει την ημέρα των γενεθλίων μου; Αργότερα έμαθα, αλλά δεν έχει σημασία να το πω. Με συγκίνησαν, γιατί ήταν η χρονιά που είχα χωρίσει με τον άντρα μου και ήμουν ακόμη – όπως και για πολύ καιρό – πολύ λυπημένη. Τέλος πάντων έσβησα το κερί. Τα παιδιά μου ευχήθηκαν όλα φιλώντας με και το διάλειμμα φάγαμε και την τούρτα. Εκεί έγινε η αποκάλυψη του πώς με είχαν «ψαρέψει». Άντε τώρα! Μου έρχεται και θα το πω. Σε ανύποπτο χρόνο στην αρχή της χρονιάς, με είχαν ρωτήσει τι ζώδιο ήμουν. «Κριαράκι!», τους απάντησα. «Μπροσταρόκριος», είπα μέσα μου, γιατί μου άρεσε πάντα να πηγαίνω μπροστά. «Α, κι εγώ, κυρία!», είπε μ' ενθουσιασμό η Λοΐζα, ένα παιδί με σκανδαλιάρικες διαθέσεις. «Πότε, κυρία; Απρίλη ή Μάρτη;» «Μάρτη.» «Α, κυρία κι εγώ! Πόσες του Μάρτη;» «Είκοσι οχτώ, εσύ;» Άρχισε να χοροπηδά. «Κι εγώ, κυρία, κι εγώ!» Εγώ βέβαια είχα ξεχάσει το περιστατικό, άλλωστε δε δίνω σημασία στα ζώδια και τα σχετικά, αλλά φυσικά και πού να φανταστώ ότι με ψάρευαν για να μου κάνουν γενέθλια! Υποτίθεται ότι αυτό γινόταν στα πλαίσια της καλύτερης γνωριμίας μεταξύ μας.
- Την ίδια εκείνη, σημαδιακή για μένα μέρα, πηγαίνοντας το μεσημέρι στο σπίτι και ανοίγοντας την εξώπορτα, είδα κατασκότεινα. «Τι έπαθαν οι κόρες μου και έκλεισαν τελείως τα παντζούρια μέρα μεσημέρι!» Δεν το έκαμναν ποτέ. Μάλιστα ούτε τη νύχτα κλείνουμε τα παντζούρια, μέχρι τώρα. Ήμουν πολύ κουρασμένη και δεν είχα όρεξη για παιχνίδια. Άπλωσα το χέρι στο διακόπτη.

Δεν πρόλαβα όμως να ανάψω το φως και ξεπετάχτηκαν μπροστά μου οι δυο κόρες μου και μια φίλη της μικρής μου από τη γειτονιά, με μια τούρτα στο χέρι. «Surprise!» μου είπαν παιχνιδιάρικα και μου τραγούδησαν. Είχαν στολίσει το σπίτι με μπαλόνια και γιρλάντες. Δε μου αρέσουν αυτά, αμάθητη καθώς είμαι, αλλά συγκινήθηκα. Έτσι λοιπόν, μέσα σε μια μέρα, γιόρτασα δυο φορές γενέθλια. Μετά από κει, σχεδόν κάθε χρόνο, τα παιδιά του σχολείου, του Γυμνασίου τώρα πια, γιατί τα πρώτα είχαν γίνει στο Λύκειο και διαφόρων τάξεων μου έφερναν τούρτα και μου έκαμναν γενέθλια.

Στα πενήντα μου χρόνια γιόρτασα, για πρώτη φορά στη ζωή μου, τα γενέθλιά μου. Είπα θα γιορτάσω πενήντα χρόνια ζωής και – δόξα τω Θεώ – υγείας. Κάλεσα όσους φίλους αγαπούσα από τον καιρό που είχα έρθει στην Κύπρο, έστω κι αν με μερικούς είχαμε χάσει επαφή τα τελευταία χρόνια. Έκλεισα μια αίθουσα ενός κέντρου και περάσαμε πού όμορφα.

Στα εξήντα μου είπα στα παιδιά μου «παιδιά φέτος θα με πάρετε έξω, όπου θέλετε εσείς, γιατί δε θέλω να κουραστεί κανείς. Επί πλέον αυτό θα είναι το δώρο σας, γιατί δε θέλω δώρα.» Έτσι και έγινε. Πήγαμε σε ένα εστιατόριο με μουσική και περάσαμε πολύ όμορφα και όσο ξεκούραστα μπορούσε να γίνει με δυο μικρά παιδιά, τα εγγόνια μου.

Τώρα, γιατί μου έρχονται όλα αυτά στο μυαλό δεν ξέρω, ίσως όμως να έχουν να κάνουν με τη γλύκα της μαρμελάδας.

- Ποιο ήταν το αίσθημα ή τα αισθήματα, που σχετίζονται με αυτό το γεγονός.
- Ε, καταλαβαίνεις ότι είναι γλυκά συναισθήματα!..
- Τι είναι αυτό που γνωρίζεις σήμερα...
- Αυτό που γνωρίζω σήμερα είναι ότι πρέπει να δέχομαι τα «δώρα» που μου κάνουν οι άλλοι, γιατί πριν ένιωθα αμηχανία, δεν ήξερα πώς να αντιδράσω και ίσως αυτό να έδινε κάποια άλλη εντύπωση.
- Τι σημαίνει για σένα remember;
- Θυμήσου! Ναι, θυμήσου. Αυτό μου ήρθε από την πρώτη στιγμή, αλλά... (έκανα όλη την ανάλυση και είπα όσα μου είχαν προκύψει, καθώς έψαχνα το λεξικό).
- Πώς το θυμήσου σχετίζεται με το τι πραγματικά θέλεις στη ζωή σου;
- Νομίζω ότι πρέπει να θυμηθώ κάτι που με κρατά καθηλωμένη σε κάποια σημεία στο παρελθόν.
- Ναι, αλλά τι πραγματικά θέλεις;
- Θέλω να καθαρίσω. Και πιστεύω ότι, αν θυμηθώ όσα πρέπει να θυμηθώ, θα μπορέσω να απαλλαγώ απ' αυτά.
- Ποια είναι η εξάρτηση ή παθολογική σου πεποίθηση;
- (Με χαμηλή φωνή, σαν να ρωτώ τον εαυτό μου) Ποια είναι η παθολογική μου πεποίθηση... ποια είναι η παθολογική μου πεποίθηση... (Μισοκλείνω τα μάτια προσπαθώντας να διακρίνω, αλλά δεν μπορώ να καταλάβω). Δεν ξέρω... δε βρίσκω...
- Η παθολογική σου πεποίθηση είναι ότι πρέπει να θυμηθείς.
- «Λες;», λέω μέσα μου, αλλά δεν το σχολιάζω. Το αφήνω για να το σκεφτώ. Αλλά έχω ισχυρές αμφιβολίες. Πώς μπορεί το να θέλεις να θυμηθείς να αποτελεί παθολογική πεποίθηση; «Ίσως το σύστημα δεν είναι και τόσο... σόι», σκέφτομαι, αλλά αυτό θα το δω στο σπίτι.
- Πώς το θυμήσου σχετίζεται με μια εμπειρία που είχες, όταν ήσουν τεσσάρων χρονών;

- Τεσσάρων χρονών; Δε μου λέει τίποτα! Τίποτα δεν μπορώ να θυμηθώ, όταν ήμουν τεσσάρων χρονών. Για τα έξι μου έχω πει... πιο πριν, στα δύο μου (έρχεται η εικόνα στο νου μου, αλλά δε βλέπω να ταιριάζει εδώ) ... στα τρία μου... δε μου 'ρχεται κάτι. Στα τέσσερα... τίποτα!

Η Βερόνικα περιμένει λίγο και μετά πάει στην παρακάτω ερώτηση.

- Τι σημαίνει για σένα detect;
- Λοιπόν! Τη λέξη δεν την ξέρω (στα αγγλικά), αλλά, μόλις μου την είπες εμένα μου ήρθε «επαναπροσδιόρισε!» Στο λεξικό όμως λέει «ανακαλύπτω κακούργα ύπαρξη». Αλλά... για να ανακαλύψω... πρέπει να ψάξω, να αναζητήσω. Θυμάμαι τώρα ο άντρας, που είχα στην προτελευταία μου σχέση, έλεγε πάντα «εσύ ψαχουλεύεις». Δεν ήθελε με κανένα τρόπο να τον ρωτώ για το παρελθόν. Αλλά μόνο για πράγματα που ένιωθα ότι τον πονούσαν. Αλλιώς δεν είχε πρόβλημα να μιλά για πράγματα παρελθόντα, και μάλιστα πολύ παλιά και να τα επαναλαμβάνει με άνεση, ξεχνώντας ότι μου τα είχε ξαναπει.

(Εξηγώ στη Βερόνικα και όλες τις άλλες λέξεις που βρήκα, με ρίζα το detect, όπως και τις παρεμφερείς ή αντίθετες, όπως το detention. Της λέω ότι νόμιζα ότι δεν ήξερα τη λέξη, αλλά όταν έφτασα στο detective, κατάλαβα το νόημα.) «Άρα, πρέπει να γίνω ο ντεντέκτιβ του εαυτού μου;», αναρωτιέμαι γελώντας. Και ποια «κακούργα ύπαρξη» πρέπει άραγε να ανακαλύψω μέσα μου; Θυμάμαι τώρα τη γιαγιά, που με θεωρούσε τόσο κακό στοιχείο, που στην εφηβεία μου, όταν έπλενε τις πετσέτες υγείας, που ήταν πάνινες, τις έπλενε με ζεστό νερό και το αίμα δεν έβγαινε. «Ορίστε», έλεγε σαν απόδειξη, «ως και το αίμα της είναι κακό. Πλένω τις πετσέτες της Γιαννούλας με κρύο νερό και καθαρίζουν μια χαρά, πλένω της Αννούλας με ζεστό, κοχλαστό νερό και το αίμα κάμνει λεκέ!»

- Μα το αίμα καθαρίζει με κρύο νερό, σχολιάζει η Βερόνικα.
- Ναι, το ξέρω. Τώρα το ξέρω. Δεν το ήξερα όμως τότε!
- Τι συμβαίνει σήμερα στη ζωή σου, που έχει σχέση με αυτή τη λέξη;
- Δεν ξέρω. Αλλά και πάλι θα πω, όπως και με το θυμήσου, ότι αισθάνομαι ότι πρέπει να ανακαλύψω τι είναι αυτό που με ταλαιπωρεί. Τι είναι αυτό που με βαραίνει και δυσκολεύει τη ζωή μου. Γιατί ξέρω ότι δε φταίει ή αδελφή μου ή όποιος άλλος γι' αυτό που νιώθω εγώ. Άρα το να ξεσπάω πάνω της, επειδή είναι η κοντινή μου ή η πιο αδύνατη, είναι και άδικο. Άλλωστε δε θέλω να χαλάω τη ζαχαρένια μου! Να αυτοδηλητηριάζομαι με θυμούς και τα παρόμοια!
- Αντιλαμβάνεσαι ότι αυτά τα συναισθήματα είναι τα ίδια, όταν ήσουν πενήντα εφτά χρονών και όταν ήσουν τεσσάρων;
- Για τα τέσσερά μου χρόνια δεν έχει κάτι για να θυμηθώ, άρα δεν υπάρχει κάτι για να συγκρίνω. Στα πενήντα εφτά... είπαμε τίποτα...
- Ή αντίθετα, συμπληρώνει η Βερόνικα.
- Ναι, με τα πενήντα εννιά-εξήντα... αφού είναι συν πλην δύο, ίσως και τρία; Τότε, ναι, είναι αντίθετα, γιατί τότε έμοιαζε να είμαι σε μια ανέμελη περίοδο...
- Ποια είναι η παγίδα, που πρέπει να αποφύγεις, ώστε να διατηρήσεις τον έλεγχο στη ζωή σου;
- Η παγίδα που πρέπει να αποφύγω... η παγίδα... (ψάχνω και δε βρίσκω. Ξαναπάω πίσω στις λέξεις μου: μαρμελάδα, θυμήσου, ανακάλυψε. Η μαρμελάδα είναι καθαρή έννοια, φαίνεται δηλαδή καθαρά η σχέση που έχω με τη λέξη. Το θυμήσου... ξαφνικά βρίσκω το συσχετισμό με το watch,

παρατήρα!) Μια στιγμή τώρα θυμάμαι πώς πολλές φορές, στην προσπάθειά μου να μη πω κάτι που δε θέλω, στέκομαι και περιμένω. Να δω πού θα πάει το πράγμα. Όταν όμως πάρει μιαν άλφα τροπή, ανεπιθύμητη για μένα, τότε θυμάμαι και όλα τα προηγούμενα ή όλα όσα έχουν σχέση με αυτό το γεγονός και ξεσπάω ασυγκράτητη. Μάλιστα πολλές φορές, ενώ δεν ήθελα να το λέω, έλεγα της μεγάλης κόρης μου ότι κάνει σαν τον πατέρα της, ότι κι εκείνος έκαμνε έτσι και άρχιζε ο ορυμαγδός των παραπόνων.

- Άρα, βλέπεις τώρα ποια είναι η παγίδα που πρέπει να αποφύγεις;
 - Δεν πρέπει να θυμάμαι όλα τα παλιά.
 - Αυτό είναι ηθικό δίδαγμα. Η παγίδα που πρέπει να αποφύγεις; Το δόλωμα που δαγκώνεις;
 - Η παγίδα που πρέπει να αποφύγω... το δόλωμα που δαγκώνω... (και πάλι δε βρίσκω τίποτα να πω.)
 - Να εισηγηθώ κάτι;
 - Ναι, για πες;
- Νομίζω ότι μου είπε πως η παθολογική μου πεποίθηση είναι ότι πιστεύω πως πρέπει να θυμηθώ και με κάποιο τρόπο μου είπε ότι δαγκώνω κάποια παγίδα, αλλά δεν κατάλαβα το συσχετισμό, γι' αυτό και δεν είμαι σε θέση να τον αποδώσω. Μου άφησε πάντως απορίες.
- Ποιο είναι το ηθικό δίδαγμα που βγαίνει από όλα αυτά;
 - Αν λάβω υπόψη μου τον τελευταίο συσχετισμό που έκανα, δεν πρέπει να παρατηρώ και να συγκρατιέμαι, γιατί τότε τα λόγια και τα συναισθήματα βγαίνουν ασυγκράτητα.
 - Πώς η παθολογική σου πεποίθηση υπονομεύει την προσπάθειά σου να πετύχεις τους στόχους σου;
 - Θέλω να έχω καλές σχέσεις με τους ανθρώπους. Συγκρατώντας όμως τα λόγια μου, έρχονται και με πιέζουν και βγαίνουν ανεξέλεγκτα, ώστε στο τέλος διαταράσσουν περισσότερο τις σχέσεις μου. Μήπως λοιπόν πρέπει να θυμάμαι να μη μιλώ;
 - Πρέπει ή να λες από την αρχή αυτό που θέλεις να πεις ή αν για κάποιο λόγο κρίνεις ότι δεν πρέπει να το πεις, μην το πεις! Ας το να περάσει. Καλά το λες εσύ, σκέφτομαι, αλλά είναι εύκολο να το κάνω; Βέβαια, δε λέω τίποτα. Προσπαθώ μόνο να το εντυπώσω.
 - Πώς αυτές οι παθολογικές πεποιθήσεις σου συμβάλουν στα συμπτώματά σου.
 - Ε, είπαμε. Προσπαθώ να μη μιλήσω, να θυμάμαι ότι δεν πρέπει να μιλήσω, έρχεται όμως κάποια στιγμή, που δεν αντέχω και ξεσπάω και γίνομαι κακιά.
 - Βλέπεις πώς λειτουργεί αυτός ο φαύλος κύκλος;
 - Μμμ... ναι, το βλέπω.

Αυτή τη φορά ένιωθα ότι, αντίθετα από τις προσδοκίες μου, δεν είχε βγει κάτι σημαντικό. Παρ' όλα αυτά ένιωθα ότι χρειαζόμουν αέρα. Το δασάκι με καλούσε. Πήγα ξανά. Περιπάτησα, αποφεύγοντας τον ήλιο, που μετά από μερικές βροχερές μέρες ήταν ενοχλητικός. Αντίθετα το αεράκι στη σκιά ήταν ευπρόσδεκτο. Με ανακούφιζε καθώς περνούσε απαλά και μου χάιδευε το πρόσωπο. Καμιά σκέψη για όσα είχαν εκτυλιχτεί σ' αυτή τη συνεδρία.

Επέμεναν όμως οι αναμνήσεις που είχαν ανακινηθεί από την προηγούμενη. Το ερώτημα, γιατί είχα δεχτεί την αδικία σε βάρος της κόρης, μου ζητούσε απάντηση. Η δικαιολογία ότι δεν ήθελα, δεν επέτρεπε η ηθική μου να ευνοήσω την κόρη μου, δεν ήταν επαρκής λόγος, γιατί δεν επρόκειτο για εύνοια, επρόκειτο για μη ανοχή της αδικίας.

Αλλά ας ξαναδώ τα πράγματα από την αρχή, μήπως και βρω την απάντηση.

Εκείνη τη χρονιά, τη χρονιά που έγινε η σύγκρουσή μου με τη διεύθυνση για την κοπέλα με τα ναρκωτικά – αν πράγματι έπαιρνε δηλαδή, γιατί πιστεύω ότι, αν πράγματι έπαιρνε συστηματικά αλλιώς θα το είχαν χειριστεί. Ίσως να είχαν δοκιμάσει εκείνη και κάποιες άλλες μαθήτριες που είχαν φύγει από το σχολείο μια μέρα και πήγαν στο σπίτι της μιας από αυτές, που έλειπαν οι γονείς της στη δουλειά, και ήταν αυτό το πάτημα που ήθελαν να χρησιμοποιήσουν ο αγαπητός διευθυντής και οι περί αυτόν δορυφόροι του, για να μη δεχτούν τις δικαιολογημένες απουσίες ως τέτοιες, ενώ τίποτα δεν είχαν πει για το ποιες ήταν οι άλλες μαθήτριες και γιατί εκείνες δε θεωρήθηκε σωστό να προταθούν για τιμωρία ή έστω απλή συζήτηση.

Όπως και να 'χει, όλοι ξέραμε ότι στο σχολείο αυτό υπήρχαν δύο μέτρα και πέντε σταθμά και γι' αυτό δεν ήταν εύκολο να τα κυνηγάς και να τα στιγματίζεις όλα. Άλλωστε ήταν μεγάλο σχολείο και πολλά πράγματα τα μαθαίναμε εκ των υστέρων, από καθηγητές που έκαμναν τη σύγκριση και πια η συνείδησή τους δεν μπορούσε να ανεχτεί την απροκάλυπτη ανισότητα. Έπειτα η παροδική τρέλα της εφηβείας δεν ήταν σωστό να αντιμετωπίζεται με αποβολές και τιμωρίες, υπήρχαν και καλύτεροι τρόποι αντιμετώπισης, το θέμα όμως είναι αν εφαρμοζόντουσαν. Πάμε λοιπόν να δούμε τα περιστατικά.

Ήταν τα χρόνια, που εκδρομή στην Ελλάδα γινόταν από τα παιδιά της δευτέρας Λυκείου, στην οποία φοιτούσε και η κόρη μου. Εκείνη τη χρονιά υπήρχαν πολλά κρούσματα κλοπών στα γειτονικά καταστήματα από τα παιδιά του σχολείου μας. Υπήρχε ένα βιβλιοπωλείο δίπλα, ένα περίπτερο από την άλλη πλευρά και ένας φούρνος απέναντι, που δέχονταν τις επιδρομές των μαθητών τα διαλείμματα. Και ενώ δεν επιτρεπόταν να βγαίνουν από το σχολείο, από την άλλη δεν υπήρχε και κανένας έλεγχος. Το λέγαμε μόνο προφορικά.

Τρεις λοιπόν μαθήτριες είχαν συλληφθεί με τα κλοπιμαία τους από τον περιπτερά, που τις οδήγησε στο σχολείο και ζήτησε την τιμωρία τους. Και πράγματι αυτό έγινε. Πήραν μια μέρα αποβολή και φυσικά αποκλεισμό από την εκδρομή, γιατί το Υπουργείο ήταν πολύ αυστηρό στις οδηγίες του για το πώς έπρεπε να γίνεται η επιλογή των μαθητών (και καθηγητών) που θα συμμετείχαν στην εκδρομή. Είχαν συμβεί τόσο σκανδαλώδη φαινόμενα κακής συμπεριφοράς, που το Υπουργείο συζητούσε ακόμα και την κατάργηση της εκδρομής.

Η κλοπή πανάκριβων ρούχων από καταστήματα πολυτελείας δεν ήταν κάτι ασυνήθιστο – ήταν μάλιστα το καμάρι όσων το πετύχαιναν – η κλοπή από υπεραγορές και μικρότερα καταστήματα το πιο συνηθισμένο, αλλά οι τρέλες των παιδιών έφτασαν κάποτε και μέχρι να καίνε τα στρώματα των ξενοδοχείων, έτσι για πλάκα.

Οι μαθήτριες λοιπόν αποκλείστηκαν από την εκδρομή και καλώς. Έλα όμως που άρχισαν οι επεμβατισμοί των γονιών και έπρεπε να βρεθεί ένας τρόπος αυτό να αλλάξει! Και η ευκαιρία δεν άργησε να δοθεί. Έπιασαν κάποια παιδιά να καπνίζουν στην αυλή του σχολείου. Υπήρχε ένας χώρος, πίσω από τις αίθουσες, σχετικά απομονωμένος, που τον έλεγαν «το καπνιστήριο». Εκεί πήγαιναν όσοι κάπνιζαν και έβαζαν έναν να φυλάει τσίλιες, ώστε αν έβλεπε κανένα καθηγητή να έρχεται να τους ειδοποιεί. Έτσι έγινε κι εκείνη τη μέρα. Τα παιδιά ειδοποιήθηκαν και έσβησαν τα τσιγάρα, εκτός από δύο μαθήτριες που δεν πρόλαβαν, γιατί δεν ήταν εξασκημένες σ' αυτό. Έτσι πρόλαβε ο καθηγητής και τις είδε να πετούν το τσιγάρο. Το ότι και άλλα τσιγάρα κάπνιζαν ακόμη στο έδαφος, αυτό δεν έλεγε τίποτα, γιατί δεν αποδείκνυε ποιοι τα είχαν πετάξει. Έτσι λοιπόν οδηγήθηκαν στη διεύθυνση μόνο δύο παιδιά. Και ποια ήταν αυτά τα παιδιά; Η κόρη μου, Κατερίνα, και η διπλανή της στο θρανίο.

Η υπόθεση οδηγήθηκε στο Σύλλογο των Καθηγητών και τους επιβλήθηκε δύο μέρες αποβολή και στέρηση της εκδρομής. Οι μαθήτριες όμως που είχαν ήδη αποκλειστεί ήταν τρεις, άρα έπρεπε να βρεθεί και τρίτο εξιλαστήριο θύμα. Έτσι και έγινε. Είπαν ότι, αφού οι μαθήτριες δεν είχαν τσιγάρα (ερευνήθηκαν οι τσάντες τους), σημαίνει ότι κάποιος τους τα έδωσε. Τις πίεσαν, κι εκείνες είπαν το όνομα του παιδιού που τους τα είχε δώσει. Έτσι τιμωρήθηκε κι εκείνος με την ίδια ποινή. Ο σκοπός εξετελέσθη! Και μάλιστα την ίδια μέρα έγινε επανόρθωση της ποινής των τριών προηγούμενων κοριτσιών. Εκείνες θα πήγαιναν εκδρομή στη θέση αυτών που είχαν διαπράξει μεγαλύτερο έγκλημα!

Εγώ δε μίλησα, δεν πήρα θέση. Στην αρχή μάλιστα της συνεδρίας είχα ζητήσει να βγω, για να αφήσω τελείως ανεπηρέαστους τους συναδέλφους να αποφασίσουν όπως νόμιζαν σωστό. Η πρότασή μου όμως δεν έγινε δεκτή.

Και ως εδώ καλά. Όσο κι αν ήξερα τα παιχνίδια που παίζονταν και τις σκοπιμότητες που εξυπηρετούνταν δεν ήμουν αντίθετη με το να τιμωρηθεί η κόρη μου όπως κάθε παιδί, αλλά οπωσδήποτε ήταν σκανδαλώδες το άνισο της τιμωρίας. Έπρεπε όμως να πάρει ένα μάθημα και για την παραβίαση των κανονισμών και για την ανισότητα που υπάρχει στην κοινωνία.

Ερχόμαστε τώρα στο τέλος της χρονιάς. Έχουν βγει τα αποτελέσματα των εξετάσεων και πρέπει να συζητηθούν οι διαγωγές. Η πρακτική είναι για κάθε παιδί, που παρουσίασε οποιοδήποτε πρόβλημα στη διάρκεια της χρονιάς, να μιλά κάθε διδάσκων στο τμήμα, ώστε να υπάρχει μια συνολική εικόνα της διαγωγής του παιδιού. Και έτσι γίνεται με όλους.

Όταν όμως έρχεται η σειρά της Κατερίνας, ο αρμόδιος βοηθός προτείνει μείωση διαγωγής, χωρίς καμιά συζήτηση, με τη δικαιολογία ότι πήρε δύο μέρες αποβολή. Ε, εκεί πια τα φόρεσα! Πολύ ήπια, πολύ συγκρατημένα, δήλωσα την απορία μου. «Μέχρι τώρα και για κάθε παιδί, ακούγαμε την άποψη κάθε διδάσκοντα. Ακόμα και αυτοί που δεν ήθελαν να μιλήσουν, παροτρύνονταν να πουν την άποψή τους. Γιατί τώρα δε ζητήθηκε η γνώμη κανενός; Εγώ, σαν μητέρα, ήθελα να ακούσω τι έχουν να πουν οι καθηγητές της, γιατί μπορεί να έχω λαθεμένη άποψη για το παιδί μου. Συμβαίνει αυτό στους γονείς.»

Ο διευθυντής και η βοηθός διευθύντρια, που ήταν υπεύθυνη για το τμήμα της κόρης μου, η δορυφόρος του, γύρισαν κοιτάχτηκαν με απορία. «Δεν έγινε αυτό;», ρώτησε ο διευθυντής, λες και δεν ήταν παρών, λες και δεν ήταν εκείνος που συντόνιζε την όλη επιχείρηση. Η δορυφόρος σήκωσε τους ώμους και κούνησε μόλις το κεφάλι, νεύοντας με τα φρύδια. Οπότε ο διευθυντής αναγκάστηκε να ακολουθήσει τη διαδικασία. Τίποτε αρνητικό δεν είχαν να πουν οι καθηγητές για την Κατερίνα, όπως και για τη διπλανή της, όταν ήρθε η σειρά της, παρά μόνο ότι ήταν αφηρημένη κάποτε και κοίταζε έξω από το παράθυρο.

Τώρα που με πήρε η μπόρα των αναμνήσεων, θυμάμαι και τη συνέχεια.

Τελειώνει η δευτέρα Λυκείου και έρχεται η σειρά της τρίτης Λυκείου. Εκεί φοιτά ο γιος ενός από τους καθηγητές των Αγγλικών, που είναι και ο σύμβουλος του σχολείου. Ο γιος του έχει κάνει κάτι, που ούτε καν είχε έρθει στο Σύλλογο για συζήτηση. Αλλά η καθηγήτρια που είχε υποστεί την προσβολή το θέτει τώρα ενώπιον των καθηγητών.

Ο κανακάρης λοιπόν του συναδέλφου είχε γράψει βαριές αισχροτήτες σε βάρος της συναδέλφου και τις κυκλοφορούσε ανάμεσα στους συμμαθητές του. Τώρα η καθηγήτρια κατέγγελλε το γεγονός ότι δεν ενημερώθηκαν οι συνάδελφοι και ζητούσε να επιβληθεί ποινή – μείωση της διαγωγής – στο μαθητή.

Η διεύθυνση δικαιολογήθηκε ότι αυτό έγινε μετά από παράκληση του πατέρα του παιδιού, γιατί του είχε εξασφαλίσει θέση σε ένα Πανεπιστήμιο (δε θυμάμαι αν

επρόκειτο και για υποτροφία) και αν μειωνόταν η διαγωγή του, θα έχανε τη θέση (ή την υποτροφία). Έγινε μεγάλη συζήτηση, πολλές αντιπαραθέσεις, σε σημείο, που ο πατέρας του παιδιού και συνάδελφος άρχισε να κλαίει και να εκλιπαρεί και να ζητά το έλεος των καθηγητών, που ένιωθαν θιγμένοι από το όλο γεγονός και να επικαλείται το μέλλον του παιδιού και να το δικαιολογεί με ποικίλους τρόπους, αποδεκτούς και απαράδεκτους, μέχρι που πέτυχε το συγχωροχάρτι του παιδιού του.

Αηδίασα το γλοιώδες του ύφους του και το πόσο είχε πέσει χαμηλά και κράτησα αποχή. Ήξερα ότι οι απόπειρες δικαιολόγησης και κάλυψης του παιδιού του ουδεμία σχέση είχαν με το ήθος του, αλλά δεν μπορούσα ούτε να το καταδικάσω ούτε να το αθώσω. Όπως δεν μπορούσα να παραβλέψω τα συναισθήματα της συναδέλφου.

Κι ύστερα, ο βλάκας, ήθελα να μείνω σε κείνο το σχολείο. Γιατί; Γιατί είχα πάρει την απόφαση ότι δε θα είμαι πια το εξιλαστήριο θύμα. Ή μήπως αυτό ακριβώς ζητούσα να διαιωνίσω παραμένοντας σε εκείνο το σχολείο;

Η απάντηση δεν είχε ακόμα δοθεί.